

KIRJALLINEN KYSYMYS 960/2010 vp

Alkoholin mielikuvamainonnan kieltäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Alkoholia voidaan pitää kansanterveyden ja hyvinvoinnin merkittävimpana yksittäisenä uhkatekijänä. Alkoholi aiheuttaa suuria terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja, eikä näihin ongelmiin ole olemassa yksittäisiä lääkkeitä. Yhteiskunnalle päihteidenkäytöstä koituu monenlaisia menoja. Esimerkiksi kustannukset terveydenhuollossa ja lastensuojelussa kasvavat koko ajan.

Päihteiden kulutuksen kasvu uhkaa erityisesti lasten ja perheiden hyvinvointia. Tutkimusten mukaan alaikäiset nuoret altistuvat Suomessa lähes jatkuvalle alkoholimainonnalle, ja se on yksi syy nuorten alkoholinkulutuksen aloittamiseen. Vahva tutkimusnäyttö osoittaa, että alkoholimainonta lisää nuoruudenaikaista alkoholinkäyttöä, vahingoittaa nuoren kehitystä ja voi altistaa hänet myöhemmin päihdehaitoille ja riippuvuudelle.

Suomalaisten alkoholiasenteet 2010 -selvityksestä käy ilmi kansalaisten huoli siitä, että Suomessa käytetään liikaa alkoholia ja suhtaudutaan liian vapaasti humalajuomiseen. Suomalaisista 58 prosenttia haluaisi kieltää alkoholin mieliku-

vamainonnan ja sallia ainoastaan hinta- ja tuotetietojen esittelyn. Samalla kun suomalaiset odottavat vastuullisempaa alkoholipolitiikkaa, asiantuntijat kantavat huolta alkoholiteollisuuden vaikutusvallan kasvusta yhteiskunnassa.

Monet työryhmät ovatkin tutkineet alkoholimainonnan rajoituksia. Viimeisin tutkimuksista luovutettiin muutama kuukausi sitten asianomaiselle ministerille.

Kansanedustaja Inkeri Kerolan lakialoitteen (LA 51/2010 vp) alkoholilain 33 §:n muuttamisesta on allekirjoittanut 106 kansanedustajaa. Myös tämä lakialoite koskee mielikuvamainontaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä rajoittaakseen pikaisesti alkoholin mielikuvamainontaa ja kantaakseen siten vastuuta lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin suojelemisesta?

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2010

Paula Sihto /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Paula Sihdon /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 960/2010 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä rajoittaakseen pikaisesti alkoholin mielikuvamainontaa ja kantaakseen siten vastuuta lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin suojelemisesta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hyväksyessään 15.6.2009 hallituksen esityksen alkoholirikoksia koskevien säännösten uudistamisesta (HE 84/2006 vp) eduskunta edellytti hallituksen selvittävän kevätistuntokauden 2010 loppuun mennessä muun muassa alkoholin mielikuvamainontaa koskevien lisätoimenpiteiden tarpeen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 7.9.2009 alkoholimainonnan rajoituksia selvittävän työryhmän, joka pohti laajemminkin nuoriin vaikuttavaa alkoholijuomien markkinointia, nuorten alkoholin käyttöön vaikuttamista sekä mahdollisuuksia vaikuttaa nuorten alkoholin käytön aloittamisikään (STM085:00/2009).

Työryhmässä käytiin läpi nuorten alkoholin käyttöön liittyviä kysymyksiä laajasti. Työryhmä tarkasteli muun muassa tilastotietoja nuorten alkoholin käytöstä sekä siihen liittyvistä haittaosoittimista, alkoholimainonnan valvontaa ja itesesäätelyä, tutkimusnäyttöä alkoholimainonnan vaikutuksista lapsiin ja nuoriin sekä hankkeita ja kampanjoita, joiden avulla voidaan aktiivi-

sesti myöhentää nuorten alkoholin käytön aloittamisikää sekä vähentää humalajuomista.

Työryhmä julkisti muistionsa 3.6.2010. Työryhmä oli huolissaan lasten ja nuorten alkoholin käytöstä ja painotti ennaltaehkäisyn tärkeyttä. Työryhmä oli kuitenkin erimielinen mielikuva- ja mainonnan rajoittamisesta. Enemmistö katsoi, että lisärajoitukset voisivat siirtää alkoholin mainontaa enenevästi sääntelemättömiin ympäristöihin kuten internetiin, minkä lisäksi lisäsäätely voisi johtaa hintakilpailuun. Työryhmän mukaan mainonnan lisäksi lasten ja nuorten alkoholin käyttöön vaikuttavat myös monet muut tekijät, joita koskevia ehdotuksia työryhmä esitti useita.

Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa korostaa, että se yhtyy kysymyksessä esitettyyn huoleen lasten ja nuorten alkoholinkäytöstä sekä heidän terveytensä ja hyvinvointinsa suojelemisesta. Ministeriö valmistelee toimia alkoholinkäytöstä aiheutuvien ongelmien estämiseksi ja vähentämiseksi.

Ministeriö on aloittanut sisäisen valmistelun, jossa on asetettu kaksi työryhmää. Toisen tehtävänä on pohtia yleisesti lisäkeinoja alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Nämä valmistelut tähtäävät siihen, että asiasta tehdään kirjaus seuraavaan hallitusohjelmaan niin, että ensi hallituskaudella aloitetaan valtakunnallinen Alkoholiohjelma III. Toinen työryhmä valmistelee tarvittavat suunta- viivat lainsäädännölle siitä, millä tavoin alkoholijuomien markkinointia tulee nykyisin jo voimassa olevien rajoitusten lisäksi säädellä. Työryhmän määräaika on 15.12.2010.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2010

Peruspalveluministeri Paula Risikko

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 960/2010 rd undertecknat av riksdagsledamot Paula Sihto /cent:

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att snabbt begränsa imagereklamen för alkohol och på så sätt ta sitt ansvar och värna om barns hälsa och välbefinnande?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

När riksdagen den 15 juni 2009 godkände regeringens proposition med förslag till revidering av bestämmelserna om alkoholbrott (RP 84/2008 rd) utgick den från att regeringen före utgången av riksdagens vårsession 2010 ska klarlägga bland annat vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas beträffande imagereklamen för alkohol.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 7 september 2009 en arbetsgrupp med uppgift att utreda begränsningarna av alkoholreklamen. Arbetsgruppen diskuterade också i ett vidare perspektiv hur marknadsföringen av alkoholdrycker påverkar ungdomar och deras alkoholkonsumtion samt möjligheterna att påverka debutåldern för ungdomars alkoholkonsumtion (STM085:00/2009).

I arbetsgruppen behandlade man i ett brett perspektiv frågor om ungdomars alkoholkonsumtion. Arbetsgruppen granskade bland annat statistiska uppgifter om alkoholkonsumtionen bland ungdomar liksom anknytande skadeindikatorer. Vidare granskades övervakningen av alkoholreklamen och självregleringen på området, forskningsrön om alkoholreklamens effekter på barn

och ungdomar samt projekt och kampanjer med vilka man aktivt kan senarelägga debutåldern för ungas alkoholkonsumtion och minska drickandet i berusningssyfte.

Arbetsgruppen offentliggjorde sin promemoria den 3 juni 2010. Arbetsgruppen var bekymrad över alkoholkonsumtionen bland barn och ungdomar och framhöll vikten av förebyggande åtgärder. Men i fråga om begränsningen av imagereklamen för alkohol hade arbetsgruppen delade meningar. Majoriteten ansåg att ytterligare begränsningar skulle kunna bidra till att alkoholreklamen i tilltagande grad flyttar till oregerade miljöer, som Internet, och dessutom skulle mer reglering kunna leda till priskonkurrens. Enligt arbetsgruppen påverkar förutom reklamen också många andra faktorer alkoholkonsumtionen bland barn och ungdomar. I fråga om dessa faktorer lade arbetsgruppen fram flera förslag.

Social- och hälsovårdsministeriet vill betona att det instämmer med spörsmålsställaren om att det finns anledning att oroa sig för alkoholkonsumtionen bland barn och unga och att också ministeriet vill värna om deras hälsa och välbefinnande. Vid ministeriet förbereds åtgärder för att förhindra och minska problem som orsakas av alkoholkonsumtion.

Ministeriet har inlett interna förberedelser för vilka man har tillsatt två arbetsgrupper. Den ena har som uppgift att på ett allmänt plan fundera ut fler sätt att förebygga och minska alkoholrelaterade skador. Förberedelserna har som mål att man i nästa regeringsprogram ska införa en skrivning om saken så att ett rikstäckande Alkoholprogram III inleds under den kommande regeringsperioden. Den andra arbetsgruppen ska förbereda behövliga riktlinjer för lagstiftningen om hur marknadsföringen av alkoholdrycker ska regle-

ras vid sidan av de begränsningar som redan gäller. Arbetsgruppens mandat går ut den 15 december 2010.

Helsingfors den 9 december 2010

Omsorgsminister Paula Risikko